

Илић Антанасијевић Анита*

<https://orcid.org/0000-0001-9092-9347>

Лакичевић Милош**

<https://orcid.org/0000-0002-0172-1171>

УДК: 343.346.5:613.81

Прегледни рад

DOI: 10.5937/ptp2601108I

Примљено: 23. јули, 2025.

Одобрено за објаву: 1.

децембар, 2025.

Странице: 109–122

АЛКОХОЛИЗАМ КАО КРИМИНОГЕН ФАКТОР КОД КРИВИЧНИХ ДЕЛА УГРОЖАВАЊА ЈАВНОГ САОБРАЋАЈА

АПСТРАКТ: У овом раду анализиран је алкохолизам, односно последице алкохолизма са здравственог, друштвеног, али и кривичноправног аспекта, имајући у виду да нека кривична дела могу бити уско повезана са њим. Самим тим, рад је приказ дејства алкохола као криминогеног фактора и кривичних дела угрожавања јавног саобраћаја, дајући осврт на постојећу законску регулативу, али и праксу судова, када је реч о изрицању кривичних санкција за ово кривично дело. За анализу и истраживања изабрана су кривична дела угрожавања јавног саобраћаја, управо из разлога његовог значаја у савременом свету, али и чињенице да су данас сви укључени у саобраћај на директан или индиректан начин, па се, самим тим, могу јавити као извршиоци овог дела или његове жртве. Како последице алкохолизма могу бити вишеструке, нужно је и проучавање и преиспитивање, нарочито у пракси судова, уз указивање на евентуалне проблеме са којима се пракса суочава.

Кључне речи: алкохол, угрожавање јавног саобраћаја, кривичне санкције, судска пракса, законска регулатива.

* Доцент, Универзитет Привредна академија у Новом Саду, Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду, Нови Сад, Србија; професор; Висока школа струковних студија за криминалистику и безбедност, Ниш, Србија, имејл: anita.ilicantanasijevic.kib@gmail.com.

** Доцент, Универзитет Привредна академија у Новом Саду, Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду, Нови Сад, Србија, имејл: milos.lakicevic@pravni-fakultet.info



© 2026 by the authors. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

1. Алкоголизам као болест зависности

Болести зависности представљају озбиљан глобални проблем савременог друштва, са посебним негативним утицајем на здравље деце и адолесцената. Зависност има разарајуће ефекте на физичко и ментално здравље конзумента, али такође и на његову ужу и ширу социјалну средину. Последице можемо категоризовати у оне које погађају самог конзумента (личне), породичне и социјалне. Када говоримо о личним последицама, најчешће мислимо на широк спектар ефеката који утичу на психофизичко здравље. Психички ефекти огледају се, пре свега, у остваривању осећаја задовољства и еуфорије (Petrović, 2021, стр. 117). Осећај задовољства захтева повремено или редовно узимање супстанце у циљу стварања пријатног расположења или ради избегавања непријатног расположења (WHO). Физичку зависност карактерише „прилагођено (промењено) стање организма, које се, после престанка уношења супстанце која изазива зависност, манифестује физичким поремећајима“ (WHO).

Светска здравствена организација 1951. године прогласила је алкоголизам болешћу. Сходно наведеној дефиницији: „Алкохоличари су особе које екцесивно узимају алкохолна пића и чија је зависност од алкохола толика да испољавају или отворене душевне поремећаје или манифестације које утичу на њихово телесно и душевно здравље, њихове односе са другим особама и њихово добро социјално и економско понашање или пак само продроме, који наговештавају поремећаје оваквог карактера, и, према томе, такве особе треба подврћи лечењу“ (WHO). Период у којем појединац постаје алкохоличар дуготрајан је и пролази кроз више фаза, које карактерише спор и неприметни прелаз од *нормалног* конзумирања па све до стадијума хроничног алкоголизма (Николић-Ристановић & Константиновић-Вилић, 2018, стр. 86). Почетна фаза најчешће се везује за период адолесценције, док последња фаза хроничног алкоголизма зависи од међуфаза и интензитета и учесталости коришћења алкохола у њима. У литератури се хроничним алкохоличарем сматра особа са израженом зависношћу, која прекомерно конзумира алкохол и показује душевне поремећаје у виду губитка контроле, амнезије, делиријум тременса или такве манифестације које указују на оштећење његовог физичког и психичког здравља и присуство проблема социјалне и економске природе.

Уколико посматрамо развој алкоголизма као болести зависности по старосним категоријама, можемо закључити да се алкоголизам

(зависност од алкохола) релативно ретко среће у популацији младих до 25. године, а поготово до пунолетства. Разлог овоме јесте природни ток развоја зависности од алкохола који траје у просеку 10–15 година, мада и овде постоје изузеци. Треба истаћи да свако пијење алкохола код особа млађих од 18 година представља ризичну употребу, па чак и злоупотребу алкохола, јер пијење алкохола током адолесценције може да утиче на развој мозга и постоји већи ризик од оштећења органа у телу у развоју. Потпуно је супротна ситуација код старијих особа. Животне промене повезане са злоупотребом алкохола код старијих људи јесу емоционални и социјални проблеми (жалост, губитак пријатеља и социјалног статуса, губитак посла, смањено самопоштовање), медицински проблеми (хронични бол, несаница, смањена покретљивост, когнитивно оштећење), практични проблеми (смањене могућности бриге о себи). Треба напоменути да старији људи имају слабију толеранцију на ефекте алкохола, што значи да се брже и са мањим количинама алкохола опију. Такође, старији људи често имају ординирани терапије због лечења разних телесних и психичких проблема, због чега је велика опасност од компликација интеракције лекова и алкохола (Petrović, Pljakić & Matović, 2024, стр. 71).

Досадашња истраживања и доступна стручна литература показују да је проценат мушкараца код којих постоји проблем алкохолизма као болести зависности значајно већи у односу на жене код којих се развила таква зависност (Милошевић, Зарић & Михајловић, 2020, стр. 55). Међутим, можда је неопходнија посебна анализа и истраживање овог проблема код жена са алкохолизмом, због специфичности улоге које она има у друштву, а пре свега у породици, која је темељ и основа здравог друштва. Због тога, алкохолизам код жене представља посебан социјално-медицински проблем с обзиром на њену биолошку улогу и улогу коју има у породици, јер пијење алкохола не утиче штетно само на организам жене, већ је опасан и по њено потомство и породицу (Константиновић-Вилић, 2013, стр. 97). Међутим, развој савременог друштва допринео је заступљености ове појаве, без обзира на пол зависника. Захваљујући промењеним социокултуролошким условима, изменила се и позиција жене у савременом друштву, што је, између осталог, резултирало чињеницом да све већи број жена злоупотребљава алкохол, тј. постаје зависно од алкохола, иако је то још увек процентуално мање (Национални водич добре клиничке праксе за дијагностиковање и лечење алкохолизма, 2013, стр. 33).

Конзумирање алкохола у Републици Србији широко је присутно. Оно је дубоко укорено у нашем друштву и нераскидиви је део већине обичајних норми и културолошких образаца, који се генерацијски преносе (Илић, 2017, стр. 17). На овакав начин, додатно се активира и покреће комплексан системски процес настајања и развоја злоупотребе алкохола и алкохолизма, у који су укључени појединци, али и њихово социјално окружење, а пре свега породица. Стање у породици изразито је нестабилно. Психолошка атмосфера је нестална и непредвидива, обојена сталним сукобима и емоционалним преокретима. Постоји стално осећање опште несигурности, чак се и формалне везе сваког тренутка доводе у питање. Деца, као и родитељи, могу постати превише склона конфликтима, могу реаговати у међусобним односима на деструктиван начин. Иако су негативне стране злоупотребе алкохола бројне, од посебног је значаја анализа проблема угрожавања јавног саобраћаја од стране лица која учествују у саобраћају у алкохолисаном стању (Мердовић & Живаљевић, 2021, стр. 70).

2. Угрожавање јавног саобраћаја у Кривичном законодавству Републике Србије

Кривично дело угрожавања јавног саобраћаја у Републици Србији регулисано је Кривичним закоником (2005) и припада групи кривичних дела против безбедности јавног саобраћаја. Учесник у саобраћају на путевима који се не придржава саобраћајних прописа и тиме тако угрози јавни саобраћај да доведе у опасност живот или тело људи или имовину већег обима, па услед тога код другог наступи лака телесна повреда или проузрокује имовинску штету која прелази износ од двеста хиљада динара, казниће се затвором до три године.

Овако регулисано ово кривично дело обухвата два објекта заштите и то: безбедност јавног саобраћаја и живот или тело људи односно имовину већег обима (Рисимовић, 2007, стр. 83–96).

Радња кривичног дела састоји се у непридржавању саобраћајних прописа. Судаћи по наслову, могло би се закључити да се овде ради о нечињењу. Међутим, непридржавање прописа је нешто друго. Наиме, ради се о поступању супротно прописима о саобраћају, дакле о активној радњи извршиоца (Milošević & Vanović, 2022, стр. 43). Он дела, али не на начин који је предвиђен прописима. Дакле, он учествује у јавном саобраћају, али не на начин како то предвиђају саобраћајни прописи.

Последица кривичног дела састоји се у угрожавању јавног саобраћаја у таквом степену да се доводи у опасност живот или тело људи односно имовина већег обима. Међутим, овде се среће и појава степеновања конкретне опасности. Ради лакшег одређивања када је тај степен опасности постигнут односно ради лакшег практичног разликовања овог кривичног дела од одговарајућег саобраћајног прекршаја, законодавац је предвидео један критеријум који отклања све дилеме око овог разликовања. Услов за постојање кривичног дела јесте тај да је проузрокована лака телесна повреда другог лица или имовинска штета која прелази износ од двеста хиљада динара. Уколико нема ове конкретне опасности, неће се радити о кривичном делу, већ о прекршају (Војић, 2023, стр. 195).

Извршилац кривичног дела може да буде само лице које управља неким превозним средством у јавном саобраћају. Који саобраћај се сматра јавним, регулисано је посебним прописима.

Уколико је кривично дело извршено са умишљајем, предвиђена је казна затвора до три године. За кривична дела извршена из нехата, предвиђена је новчана казна или казна затвора до једне године. За тешка кривична дела безбедности јавног саобраћаја, поред казне затвора, обавезно је и изрицање мере безбедности забране управљања моторним возилом.

Што се тиче самог односа извршиоца према учињеном кривичном делу у алкохолисаном стању, код кривичног дела угрожавања јавног саобраћаја јављају се спорна мишљења у пракси. У судској пракси владајуће је мишљење да се алкохолисаност изједначава са умишљајем. Према наведеном схватању свест о томе да се управља моторним возилом у алкохолисаном стању увек указује на то да је учинилац пристао на наступање конкретне опасности као последице овог кривичног дела. Овакав став је заузиман и у случајевима када је концентрација алкохола у крви била у дозвољеним границама. Тако је Апелациони суд у Крагујевцу сматрао да је концентрација алкохола у крви од 0,42 грама довољна за оцену да постоји евентуални умишљај иако је важећи закон дозвољавао вожњу са концентрацијом до 0,50 грам-промила.¹ Стојановић (2018) истиче да је овакво резонување врло спорно, јер онај ко у том стању управља моторним возилом често олако сматра да до последице неће доћи или да ће је моћи спречити. Из овог разлога, он сматра да би био оправдан закључак да се ради о умишљају уколико је алкохолисаност

¹ Кж1 891/14 од 19. 6. 2014. године.

праћена кршењем и других саобраћајних прописа, те да се може доћи до закључка о постојању високог степена безобзирности (стр. 118).

3. Угрожавање јавног саобраћаја као последица конзумирања алкохола у Републици Србији

Саобраћај је делатност у којој и најмања непажња може да проузрокује тешке последице за безбедност људи и имовине. Истраживања су показала значајну повезаност појаве конзумирања алкохола и способности управљања моторним возилом у алкохолисаном стању, у смислу компромитовања истих као резултат деградирања многих физиолошко-психолошких функција, које су од изузетног значаја у функцији управљања моторним возилом (Димитријевић-Ваван & Стевковић, 2012, стр. 254). У алкохолисаном стању, поред познатих промена, долази и до поремећаја у домену: психомоторике, перцепције, функције чула вида и слуха, као и промена у области психичке секунде, што је од посебног значаја у саобраћају (Крстић, 1977, стр. 5).

Под дејством алкохола је возач, односно лице за које се анализом одговарајућег узорка крви утврди садржај алкохола већи од 0,20 мг/мл.

Према утврђеном садржају алкохола у крви степени алкохолисаности возача су:

- 1) до 0,20 мг/мл – блага алкохолисаност;
- 2) више од 0,20 мг/мл до 0,50 мг/мл – умерена алкохолисаност;
- 3) више од 0,50 мг/мл до 0,80 мг/мл – средња алкохолисаност;
- 4) више од 0,80 мг/мл до 1,20 мг/мл – висока алкохолисаност;
- 5) више од 1,20 мг/мл до 1,60 мг/мл – тешка алкохолисаност (Мердовић & Живаљевић, 2021, стр. 63–78);
- 6) више од 1,60 мг/мл до 2,00 мг/мл – веома тешка алкохолисаност;
- 7) Више од 2,00 мг/мл – потпуна алкохолисаност (Закон о безбедности саобраћаја на путевима, 2009).

Међутим, статистички извештаји указују нам на пораст извршења ових кривичних дела, што ствара утисак да је казнена политика за ова кривична дела још увек неадекватна. Уколико се узме у обзир 2010. година из статистичких извештаја осуђених пунолетних лица, уочава се да је суд на територији Републике Србије изрекао кривичну санкцију у 6035 случајева, што ово кривично дело сврстава у заступљенија кривична дела, одмах након кривичних дела против имовине. Судови су у чак 3648 случајева изрицали условну осуду. У 2017. години мањи је број изречених

кривичних санкција код пунолетних извршилаца овог кривичног дела, те је изречена кривична санкција у 2250 случајева, од којих је условна осуда изречена у 1542 случаја (Статистички годишњи извештај, 2018). Међутим, у 2024. години опет долази до пораста изрицања кривичних санкција код пунолетних извршилаца кривичних дела угрожавања јавног саобраћаја, па је тако суд изрекао 2547 кривичне санкције, од којих условну осуду у 1544 случаја. Наведени статистички извештаји не пружају нам увид у то колико је осуђених извршилаца кривичних дела било под утицајем алкохола у моменту извршења кривичних дела. Међутим, Агенција за безбедност саобраћаја заједно са Министарством унутрашњих послова сваке године истражује индикаторе безбедности саобраћаја у вези са алкохолом. У наредној табели може се уочити да у Србији у слободном саобраћајном току сваки 150. возач управља возилом под дејством алкохола (0,65%).

Табела 1. Процент возача у саобраћајном току под дејством алкохола

Година	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Процент возача	0,95%	–	0,75%	0,71%	0,53%	0,65%

Извор: Агенција за безбедност саобраћаја, 2019, стр. 4

До 2018. године дозвољена количина алкохола у крви возача била је 0,3 мг/мл, а од 2018. године 0,2 мг/мл, па је смањење границе за алкохолисаност довело до пораста броја алкохолисаних возача у саобраћајном току у 2018. години, након претходно успостављеног тренда смањења процента алкохолисаних возача. Спроведена истраживања Агенције за безбедност саобраћаја утврдила су да је алкохол највише присутан у летњем периоду као фактор изазивања саобраћајних незгода, тј. у време викенда – суботом и недељом. Погинули возачи који су у тренутку незгоде управљали возилом под дејством алкохола углавном су старији од 55 година, док су у односу на жене возаче, мушкарци који су изазивали саобраћајне незгоде под утицајем алкохола били заступљени чак у 92% случаја.

Спроведеним истраживањем у пракси Основног суда у Нишу, за потребе овог научног рада, у периоду од 2010. до 2018. године анализирана је алкохолисаност возача при извршењу кривичног дела угрожавања јавног саобраћаја. Наведеним истраживањем утврђено је да је проценат алкохолисаности возача при извршењу кривичног дела био следећи:

Табела 2. Процент возача у саобраћајном току под дејством алкохола

Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Процент возача	25%	11.1%	11,5%	18,1%	16,6%	53%	33.3%	33,3%	25%

Извор: Истраживања аутора²

На основу података из табеле уочава се да је највећи број извршења кривичних дела угрожавања јавног саобраћаја под утицајем алкохола у периоду од 2010. до 2018. године извршен у 2015. години, у чак 53% анализирана случаја. У 2010. години извршиоци кривичних дела углавном су били у стању тешке и средње алкохолисаности, у 2011. години у највећем броју случајева радило се о средњој алкохолисаности, као и у 2012. години, у 2013. години већина возача извршила је наведено кривично дело у стању веома тешког пијанства, у 2014. и 2015. години преовладавало је стање средњег пијанства код извршилаца кривичног дела угрожавања јавног саобраћаја, у 2016. години стање високе алкохолисаности, у 2017. години биле су једнако заступљене средња и тешка алкохолисаност, а у 2018. години била је заступљена висока алкохолисаност. Увидом у судске одлуке утврђено је да је у 2012,³ 2016.⁴ и 2017.⁵ години било лица која су раније осуђивана за исто кривично дело, но суд је и поред тога у наведеним случајевима изрицао условну осуду за ово кривично дело. У наведеним случајевима суд је и у ранијим пресудама изрицао условну осуду, изузев у 2012. години када је лице ослободио казне и изрекао му меру безбедности забране управљања моторним возилом, па се поставља питање могућности остваривања сврхе кажњавања на основу овакве праксе суда.

² Истраживање аутора за потребе овог научног рада обухвата анализу осуђујућих пресуда за кривично дело угрожавања јавног саобраћаја предвиђеног Кривичним закоником (2005) у члану 289, у пракси Основног суда у Нишу у периоду од 2010. до 2018. године. Посматрани период адекватан је за потребе наведеног истраживања јер представља довољно дуг интервал да се сагледају постојећи проблеми у судској пракси применом научних метода, нарочито казнена политика суда за ово кривично дело. Имајући у виду да су у току измене законске регулативе у овој области, то спроведеном истраживању даје посебан научни и оправдани значај.

³ Пресуда 14К.бр.3274/12 од 11. 4. 2013.

⁴ Пресуда 1К.бр.214/16 од 6. 5. 2016.

⁵ Пресуда 8К. 741/17 од 21. 11. 2017.

4. Угрожавање јавног саобраћаја у упоредном законодавству

Посматрајући упоредну праксу код овог кривичног дела, може се уочити да је у законодавствима одређених земаља сам алкохол као криминогени фактор обухваћен бићем кривичног дела. Управо кривично законодавство Немачке наводи: „Ко у друмском саобраћају вози иако: због конзумирања алкохола или других интоксиката; или због душевног или физичког недостатка није у стању да сигурно вози; или тешко крши саобраћајне прописе и безобзирно не води рачуна о страни којом вози; неодговарајуће претиче и неодговарајуће вози у претицању; неодговарајуће вози преко пешачких прелаза; вози пребрзо на местима са слабом видљивошћу, на раскрсницама или железничким прелазима; не држи десну страну пута на местима са слабом видљивошћу; скреће, вози уназад или супротно смеру саобраћаја, или покушава да то уради на путу или ауто-путу; пропусти да означи возила која су се зауставила или су покварена на путу иако се то захтева због саобраћајне сигурности; и тиме угрози животе или тела људи или имовину веће вредности, казниће се затвором до пет година или новчано“.⁶ На овакав начин повећана је, али и пооштрена одговорност возача као и других учесника у саобраћају, што се може узети као добар пример иностране праксе, нарочито што се у последњих 150 година наше кривично право развија по угледу на немачко (Милановић, 2005, стр. 237–250). Ово и те како није усамљен пример, рецимо кривично законодавство Шведске, док у неким случајевима као код Кривичног законодавства Луизијане (1942) управљање возилом у припитом стању и угрожавање саобраћаја представља тежи облик овог кривичног дела.

Кривични законик Пољске⁷ (1997) кривично дело угрожавања јавног саобраћаја регулише у глави XXI, као кривична дела против безбедности у саобраћају. Чланом 178а параграфом 1 наводи се да „свако ко управља моторним возилом на копну, води или у ваздуху под утицајем алкохола или опијата казниће се новчаном казном или казном затвора до две године“. Параграфом 4 истог члана прописује се да „уколико је за наведено дело из параграфа 1 неко лице већ било правоснажно осуђено

⁶ Кривични законик Калифорније. Приступљено 15. 12. 2025. <https://law.justia.com/codes/california/code-pen/>

⁷ Кривични законик Пољске. Приступљено 15. 12. 2025. [https://www.unodc.org/cld/uploads/res/uncac/LegalLibrary/Poland/Laws/Criminal%20Code%20\(Poland\).pdf](https://www.unodc.org/cld/uploads/res/uncac/LegalLibrary/Poland/Laws/Criminal%20Code%20(Poland).pdf)

или му је изречена мера забране управљања моторним возилом, па је поновило кривично дело у стању пијанства или под дејством опијата казниће се казном затвора од три месеца до пет година“. Овакво законско решење може позитивно да утиче у смислу превентивне политике код извршења овог кривичног дела, што такође може представљати добар пример иностране праксе, нарочито имајући у виду податке из истраживања, где је, такође, био заступљен поврат међу извршиоцима.

5. Закључак

У јавности се врло често намеће питање измене Кривичног законика и поштравања казни, када је реч о кривичном делу угрожавања јавног саобраћаја, као и Закона о безбедности саобраћаја на путевима, управо због великог броја извршења ових кривичних дела у пракси. Пракса, такође, указује на велик број извршења ових кривичних дела као последица конзумирања алкохола. Међутим, наш законодавац Кривичним закоником (2005) не предвиђа извршење овог кривичног дела под утицајем алкохола, чак ни код једног дела из групе кривичних дела против безбедности јавног саобраћаја. Тако би се будуће измене могле кретати у наведеном правцу, имајући у виду да је законодавац оваквим регулисањем препустио судовима да сами узимају у обзир наведену околност и цене је код изрицања санкција, што може бити мач са две оштрице и довести до неуједначене судске праксе. Имајући у виду спроведено истраживање у судској пракси Основног суда у Нишу, уочава се низ нелогичности и различитог одмеравања казне учиниоцима кривичног дела у алкохолисаном стању. У једном анализираном случају суд је алкохолисаност ценио чак као олакшавајућу околност, јер је извршилац у моменту извршења кривичног дела имао низак степен алкохолисаности од 0,89 промила. У наведеном случају вештак медицинске струке утврдио је да је овакав степен алкохолисаности довео до настанка одређених психофизичких поремећаја, што је довело до смањене способности управљања моторним возилом и проценио га одговорним за изазивање саобраћајне незгоде.⁸ Оваква пракса изискује да се будуће измене Кривичног законика (2005) крећу у наведеном правцу, по угледу на упоредно законодавство, јер није довољно да

⁸ У наведеном случају оштећена је задобила тешку телесну повреду. Пресуда 12 Кбр. 2042/13 од 28. 1. 2014. године.

алкохолисаност возача приликом војње буде регулисана само посебним законом.

Свакако да се намеће и питање праксе изрицања кривичних санкција од стране судова. Дакле, фокус не треба да буде само на измену законске регулативе већ он треба да обухвати проблем благог и, чини се, неадекватног санкционисања од стране судова. Имајући у виду податак Агенције за безбедност саобраћаја, која је утврдила да годишње чак 80 људи изгуби живот услед војње под дејством алкохола, доприноси да проблем изрицања кривичних санкција од стране судова никако не сме да буде занемарен. Наравно да измена законске регулативе и проналажење адекватнијих законских решења треба да буде приоритет, али је најпре неопходно утврдити проблеме са којима се среће судска праксе, како би и измене закона омогућиле њихово решавање.

Изјава о непостојању сукоба интереса

Аутори изјављују да немају сукоб интереса.

Доприноси аутора

Концептуализација, И.А.И, и Л.М; методологија, И.А.И, и Л.М; софтвер, И.А.И, и Л.М; формална анализа, И.А.И, и Л.М; писање – припрема оригиналног нацрта, И.А.И, и Л.М; писање – преглед и уређивање, И.А.И, и Л.М; Сви аутори су прочитали и сложили се са објављеном верзијом рукописа.

Финансирање

Ово истраживање није остварило никакво додатно финансирање.

Изјава о доступности података

Оригинални доприноси представљени у раду укључени су у сам рукопис/додатни материјал, а додатна питања могу се упутити одговарајућем аутору/ауторима.

Информисани пристанак свих учесника у истраживању/одобрење надлежног одбора

Није применљиво.

Ilić Antanasijević Anita

University Business Academy in Novi Sad, Faculty of Law for Commerce and Judiciary, Novi Sad, Serbia; College of Applied Studies for Criminalistic Studies and Security, Niš, Serbia

Lakičević Miloš

University Business Academy in Novi Sad, Faculty of Law for Commerce and Judiciary, Novi Sad, Serbia

ALCOHOLISM AS A CRIMINOGENIC FACTOR IN CRIMINAL OFFENSES AGAINST PUBLIC TRAFFIC SAFETY

ABSTRACT: This paper analyzes alcoholism, that is, the consequences of alcoholism from health, social, and criminal law perspectives, bearing in mind that certain criminal offenses may be closely related to it. Accordingly, the paper presents the effects of alcohol as a criminogenic factor in criminal offenses against public traffic safety, providing an overview of the existing legal framework as well as judicial practice regarding the imposition of criminal sanctions for this offense. Criminal offenses against public traffic safety were selected for analysis due to their significance in the modern world, as well as the fact that today virtually everyone participates in traffic, either directly or indirectly, and may therefore appear as a perpetrator of such an offense or as its victim. Since the consequences of alcoholism can be multifaceted, it is necessary to examine and reassess this issue, particularly in judicial practice, while identifying potential problems encountered in its application.

Keywords: *alcohol, offenses against public traffic safety, criminal sanctions, judicial practice, legal framework.*

Литература

1. Božić, V. B. (2023). Criminal offenses against road traffic safety: A critical review through the analysis of court practice. *Baština*, 33(60), pp. 193–205. DOI:<https://doi.org/10.5937/bastina33-45583>

2. Димитријевић-Ваван, Ј. & Стевковић, Ј. (2012). Алкохол као криминогени фактор. *Зборник Института за криминологику и социолошку истраживања*, 31(1), стр. 241–258
3. Илић, А. (2017). Болести зависности као облик друштвене девијантности. *Право – теорија и пракса*, 34(10–12), стр. 13–27. <https://doi.org/10.5937/Ptp1712013I>
4. Константиновић-Вилић, С. (2013). *Феминистичка криминологија: Теоријски оквир о родним обележјима криминалитета*. Ниш: Правни факултет
5. Кривични законик Калифорније (1872). Приступљено 15. 12. 2025 <https://law.justia.com/codes/california/code-pen/>
6. Кривични закон Луизијане из 1942. године (1957). Београд: Институт за упоредно право
7. Кривични законик Немачке. Приступљено 28. 7. 2025 <http://www.iuscomp.org/gla/statutes/StGB.htm>
8. Кривични законик Пољске (1977). Приступљено 15. 12. 2025 [https://www.unodc.org/cld/uploads/res/uncac/LegalLibrary/Poland/Laws/Criminal%20Code%20\(Poland\).pdf](https://www.unodc.org/cld/uploads/res/uncac/LegalLibrary/Poland/Laws/Criminal%20Code%20(Poland).pdf)
9. Кривични законик. *Службени гласник РС*, бр. 85/05, 88/05 – испр. 107/05 – испр. 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16, 35/19 и 94/24
10. Крстић, Б. (1977). Акцидентогена вредност алкохола у саобраћајној делинквенцији. *Медицински часопис регионалне подружнице Шумадије и Поморавља*, (1–2), стр. 165–171. Приступљено 2. 8. 2025 <https://www.prafak.ni.ac.rs/files/zbornik/sadrzaj/zbornici/z21/10z21.pdf>
11. Мердовић, Б. & Живаљевић, Д. (2021). Превенција болести зависности кроз учење о безбедносној култури. *Култура полиса*, посебно издање, стр. 63–78. DOI: 10.51738/Kpolisa2021.18.1p.1.05
12. Милановић, Г. (2005). Кривично дело угрожавања јавног саобраћаја у упоредном законодавству. *Безбедност*, 47(2), стр. 237–250
13. Milošević, M., & Banović, B. (2022). Endangering the public traffic: Criminal law regulation and practical doubts. *Pravo – teorija i praksa*, 39(2), pp. 39–51. <https://doi.org/10.5937/ptp2202039M>
14. Милошевић, В., Зарић, К., & Михајловић, С. (2020). *Карактеристике жена зависница од алкохола и динамика третмана*. Београд: Институт за ментално здравље. DOI:10.5937/pomc17-24148
15. Републичка стручна комисија за израду и имплементацију водича добре клиничке праксе, Министарство здравља Републике Србије (2013). *Национални водич добре клиничке праксе за дијагностиковање*

- и лечење алкохолизма. Београд: Министарство здравља Републике Србије. Приступљено 7. 8 2025 https://www.zdravlje.gov.rs/view_file.php?file_id=544&cache=sr
16. Николић-Ристановић, В., & Константиновић-Вилић, С. (2018). *Криминологија*. Београд: Прометеј
 17. Petrović, A. (2021). The exogenous characteristics of traffic delinquents. *Pravo – teorija i praksa*, 38(4), pp. 115–127. <https://doi.org/10.5937/ptp2104115P>
 18. Petrović, A., Pljakić, M., & Matović, B. (2024). Socio-demographic characteristics of traffic offenders. *Pravo – teorija i praksa*, 41(4), pp. 69–81. <https://doi.org/10.5937/ptp2404069P>
 19. Републички завод за статистику. Статистички годишњи извештај за 2018. годину. Приступљено 7. 8 2025 <https://publikacije.stat.gov.rs/G2018/Pdf/G20182051.pdf>
 20. Рисимовић, Р. (2007). Утврђивање кривице код кривичних дела угрожавања јавног саобраћаја. *Наука, безбедност, полиција*, 12(2), стр. 83–96
 21. Стојановић, З. (2018). *Коментар Кривичног законика: према стању Кривичног законика од 1. марта 2018. године и према стању законодавства од 18. маја 2018. године*. Београд: Службени гласник
 22. Закон о безбедности саобраћаја на путевима. *Службени гласник РС*, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13 – одлука УС; 55/14, 96/15 – др. закон; 9/16 – одлука УС; 24/18, 41/18, 41/18 – др. закон; 87/18, 23/19, 128/20 – др. закон и 76/23

Ilić Antanasijević Anita*
<https://orcid.org/0000-0001-9092-9347>

Lakičević Miloš**
<https://orcid.org/0000-0002-0172-1171>

UDC: 343.346.5:613.81

Review article
DOI: 10.5937/ptp2601108I
Received on: July 23, 2025
Approved for publication on:
December 1, 2025
Pages: 108–121

ALCOHOLISM AS A CRIMINOGENIC FACTOR IN CRIMINAL OFFENSES AGAINST PUBLIC TRAFFIC SAFETY

ABSTRACT: This paper analyzes alcoholism, that is, the consequences of alcoholism from health, social, and criminal law perspectives, bearing in mind that certain criminal offenses may be closely related to it. Accordingly, the paper presents the effects of alcohol as a criminogenic factor in criminal offenses against public traffic safety, providing an overview of the existing legal framework as well as judicial practice regarding the imposition of criminal sanctions for this offense. Criminal offenses against public traffic safety were selected for analysis due to their significance in the modern world, as well as the fact that today virtually everyone participates in traffic, either directly or indirectly, and may therefore appear as a perpetrator of such an offense or as its victim. Since the consequences of alcoholism can be multifaceted, it is necessary to examine and reassess this issue, particularly in judicial practice, while identifying potential problems encountered in its application.

Keywords: *alcohol, offenses against public traffic safety, criminal sanctions, judicial practice, legal framework.*

*LLD, Assistant Professor, University Business Academy in Novi Sad, Faculty of Law for Commerce and Judiciary in Novi Sad, Novi Sad, Serbia; Professor, College of Applied Studies for Criminological Studies and Security, Niš, Serbia, e-mail: anita.ilicantanasijevic.kib@gmail.com

**LLD, Assistant Professor, University Business Academy in Novi Sad, Faculty of Law for Commerce and Judiciary in Novi Sad, Novi Sad, Serbia, e-mail: milos.lakicevic@pravni-fakultet.info



© 2026 by the authors. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

1. Alcoholism as an addiction disease

Addiction diseases represent a serious global problem of modern society, with a particularly negative impact on the health of children and adolescents. Addiction has devastating effects on the consumer's physical and mental health, but also on his immediate and wider social environment. We can categorize the consequences into those that affect the consumer himself (personal), family and social. When we talk about personal consequences, we usually think of a wide range of effects that affect psychological and physical health. Psychological effects are primarily reflected in the realization of feelings of satisfaction and euphoria (Petrović, 2021, p. 117). The feeling of satisfaction requires occasional or regular intake of a substance in order to create a pleasant mood or to avoid an unpleasant mood (WHO). Physical dependence is characterized by "an adapted (changed) state of the organism, which, after the cessation of intake of the addictive substance, manifests itself in physical disorders" (WHO).

In 1951, the World Health Organization declared alcoholism a disease. According to the above definition, "Alcoholics are persons who consume alcoholic beverages excessively and whose dependence on alcohol is so great that they manifest either open mental disorders or manifestations that affect their physical and mental health, their relationships with other people and their good social and economic behavior or else only prodromes, which indicate disorders of this nature, and, therefore, such persons should undergo treatment" (WHO). The period in which an individual becomes an alcoholic is long and goes through several phases characterized by a slow and imperceptible transition from "normal" consumption to the stage of chronic alcoholism (Nikolić-Ristanović & Konstantinović-Vilić, 2018, p. 86). The initial phase is most often associated with the period of adolescence, while the last phase, chronic alcoholism, depends on the intermediate phases and the intensity and frequency of alcohol use in them. In the literature, a chronic alcoholic is considered a person with pronounced addiction, who consumes alcohol excessively and exhibits mental disorders in the form of loss of control, amnesia, delirium tremens or such manifestations that indicate damage to his physical and mental health and the presence of problems of a social and economic nature.

If we look at the development of alcoholism as a disease of addiction by age category, we can conclude that alcoholism (alcohol addiction) is relatively rare in the population of young people up to the age of 25, and especially up to adulthood. The reason for this is the natural course of development of alcohol addiction, which lasts an average of 10-15 years, although there are exceptions here as well. It should be emphasized that any alcohol

consumption by persons under the age of 18 represents a risky use and even abuse of alcohol, because alcohol consumption during adolescence can affect the development of the brain and there is a greater risk of damage to organs in the developing body. The situation is completely opposite for the elderly. Life changes associated with alcohol abuse in older people are emotional and social problems (bereavement, loss of friends and social status, loss of job, reduced self-esteem), medical problems (chronic pain, insomnia, reduced mobility, cognitive impairment), practical problems (reduced capabilities of self-care). It should be noted that older people have a lower tolerance to the effects of alcohol, which means that they get intoxicated faster and with smaller amounts of alcohol. Also, older people often have regular therapy for the treatment of various physical and psychological problems, which is why there is a great danger of complications from the interaction of drugs and alcohol (Petrović, Pijakić & Matović, 2024, p. 71).

Previous research and available professional literature show that the percentage of men who have the problem of alcoholism as an addiction disease, is significantly higher than that of women who have developed such an addiction (Milošević, Zarić & Mihajlović, 2020, p. 55). However, perhaps a special analysis and research of this problem in women with alcoholism is more necessary, due to the specificity of the role she plays in society, and above all in the family, which is the foundation and basis of a healthy society. Therefore, alcoholism in a woman represents a special social and medical problem considering her biological role and the role she plays in the family, because drinking alcohol does not only have a harmful effect on the woman's body, but is also dangerous for her offspring and family (Konstantinović-Vilić, 2013, p. 97). However, the development of modern society has contributed to the prevalence of this phenomenon, regardless of the gender of the addict. Thanks to changed sociocultural conditions, the position of women in modern society has also changed, which, among other things, has resulted in the fact that an increasing number of women abuse alcohol, i.e. becomes dependent on alcohol, although it is still a smaller percentage (National Guide to Good Clinical Practice for the Diagnosis and Treatment of Alcoholism, 2013, p. 33).

Alcohol consumption is widespread in the Republic of Serbia. It is deeply rooted in our society and is an inseparable part of most customary norms and cultural patterns, which are passed down from generation to generation (Ilić, 2017, p. 17). In this way, the complex systemic process of emergence and development of alcohol abuse and alcoholism is additionally activated and initiated, in which individuals are involved as well as their social environment, and above all the family. The situation in the family is extremely unstable.

The psychological atmosphere is unstable and unpredictable, colored by constant conflicts and emotional upheavals. There is a constant feeling of general insecurity, even formal relationships are being called into question at any moment. Children, as well as parents, can become too prone to conflicts, they can react in mutual relationships in a destructive way. Although the negative sides of alcohol abuse are numerous, the analysis of the problem of endangering public traffic by persons participating in traffic while intoxicated is of particular importance (Merdović & Živaljević, 2021, p. 70).

2. Endangering public traffic in the Criminal Legislation of the Republic of Serbia

The criminal act of endangering public traffic in the Republic of Serbia is regulated by the Criminal Code (2005) and belongs to the group of criminal acts against the safety of public traffic. A road traffic participant who does not comply with traffic regulations and thus endangers public traffic to the point of endangering the life or body of people or property of a larger scale, and as a result of which another person suffers minor bodily injury or causes property damage that exceeds the amount of two hundred thousand dinars, shall be punished by imprisonment for up to three years.

This criminal act, regulated in this way, includes two objects of protection, namely: the safety of public traffic and the other: the life or body of people, that is, property of a larger scale (Risimović, 2007, pp. 83–96).

The action of the criminal act consists of non-observance of traffic regulations. Judging by the title, one could conclude that this is about inaction, but non-observance of the regulations is something else. Namely, it is about acting contrary to traffic regulations, that is, about the active action of the perpetrator (Milošević, 2022, p. 43). He acts, but not in the way that is provided by the regulations. Therefore, he participates in public traffic, but not in the way that is provided by the traffic regulations.

The consequence of the criminal act consists in jeopardizing public traffic to such an extent that it endangers the life or body of people, that is, large-scale property. However, here we also encounter the phenomenon of gradation of specific danger. In order to make it easier to determine when that level of danger has been achieved, that is, to make it easier to practically distinguish this criminal act from the corresponding traffic violation, the legislator has provided a criterion that eliminates all dilemmas regarding this distinction. The condition for the existence of a criminal act is that a slight physical injury to another person was caused, or property damage exceeding the amount of

two hundred thousand dinars. If there is no specific danger, it will not be a criminal act but a misdemeanor (Božić, 2023, p. 195).

The perpetrator of a criminal act can only be a person who drives a means of transport in public traffic. Which traffic is considered public is regulated by special regulations.

If the criminal act was committed with intent, a prison sentence of up to three years is provided. For criminal acts committed out of negligence, a fine or a prison sentence of up to one year is provided. For serious criminal acts of public traffic safety, in addition to the prison sentence, the imposition of the safety measure of banning the operation of a motor vehicle is mandatory.

In terms of the attitude of the perpetrator towards the criminal act committed while intoxicated in the criminal act of endangering public traffic, there are conflicting opinions in practice. In judicial practice, the prevailing opinion is that intoxication is equated with premeditation. According to the aforementioned understanding, the awareness that one is operating a motor vehicle in an alcoholic state always indicates that the perpetrator has agreed to the occurrence of specific danger as a consequence of this criminal act. This attitude was also taken in cases where the concentration of alcohol in the blood was within the permissible limits. Thus, the Appellate Court in Kragujevac considered that a concentration of alcohol in the blood of 0.42 grams is sufficient for the assessment that there is a possible premeditation even though the current law allowed driving with a concentration of up to 0.50 grams per thousand.¹ Stojanović (2018) points out that this kind of reasoning is very controversial, because the person who operates a motor vehicle in that condition often takes it for granted that the consequence will not occur or that he will be able to prevent it. For this reason, he believes that it would be reasonable to conclude that it was intentional if the intoxication was accompanied by a violation of other traffic regulations, and that a conclusion of a high degree of recklessness could be reached (p. 118).

3. Endangerment of public traffic as a consequence of alcohol consumption in the Republic of Serbia

Traffic is an activity in which even the slightest carelessness can cause serious consequences for the safety of people and property. Research has shown a significant connection between the phenomenon of alcohol consumption and the ability to operate a motor vehicle while intoxicated, in terms of compromising the same as a result of the degradation of many physiological

¹ Kz1 891/2014 dated 19.06.2014.

and psychological functions, which are extremely important in the function of operating a motor vehicle (Dimitrijević-Vavan & Stevković, 2012, p. 254). In an intoxicated state, in addition to the known changes, there are also disturbances in the domains of: psychomotor skills, perception, functions of the senses of sight and hearing, as well as changes in the area of psychic seconds, which is of particular importance in traffic (Krstić, 1977, p. 5).

Under the influence of alcohol is the driver, i.e. the person for whom the analysis of the appropriate blood sample has determined an alcohol content greater than 0.20 mg/ml.

According to the determined content of alcohol in the blood, the degrees of intoxication of the driver are:

- 1) up to 0.20 mg/ml – mild intoxication;
- 2) more than 0.20 mg/ml to 0.50 mg/ml – moderate intoxication;
- 3) more than 0.50 mg/ml to 0.80 mg/ml – moderate intoxication;
- 4) more than 0.80 mg/ml to 1.20 mg/ml – high intoxication;
- 5) more than 1.20 mg/ml to 1.60 mg/ml – severe intoxication. (Merdović, Živaljević, 2021, pp. 63–78);
- 6) more than 1.60 mg/ml to 2.00 mg/ml – very severe intoxication;
- 7) more than 2.00 mg/ml – complete intoxication (Law on Road Traffic Safety, 2009).

However, statistical reports indicate an increase in the commission of these criminal acts, which creates the impression that perhaps the penal policy for these criminal acts is still inadequate. If we take into account the year 2010, from the statistical reports of convicted adults, it can be seen that the court on the territory of the Republic of Serbia imposed a criminal sanction in 6035 cases, which makes this criminal act one of the most common criminal acts, right after criminal acts against property. In as many as 3,648 cases, the courts imposed suspended sentences. In 2017, the number of criminal sanctions imposed on adult perpetrators of this criminal act was lower, and criminal sanctions were imposed in 2,250 cases, of which suspended sentences were imposed in 1,542 cases (Statistical Annual Report, 2018). However, in 2024, there will be an increase in the imposition of criminal sanctions against adult perpetrators of criminal acts of endangering public traffic, so the court imposed 2,547 criminal sanctions, of which suspended sentences were imposed in 1,544 cases. The aforementioned statistical reports do not provide us with insight into how many convicted perpetrators were under the influence of alcohol at the time of committing the criminal acts. However, the Traffic Safety Agency together with the Ministry of Internal Affairs investigates alcohol-related traffic safety indicators every year. In the following table, it can be

seen that in Serbia, in the free flow of traffic, every 150th driver drives a vehicle under the influence of alcohol (0.65%).

Table 1. % of drivers in traffic under the influence of alcohol

Year	2013	2014	2015	2016	2017	2018
% of drivers	0.95%	-	0.75%	0.71%	0.53%	0.65%

Source: Traffic Safety Agency, 2019., p. 4.

Until 2018, the permitted amount of alcohol in a driver's blood was 0.3 mg/ml, and from 2018 it was 0.2 mg/ml, so the reduction of the alcohol limit led to an increase in the number of intoxicated drivers in the traffic flow in 2018, after the previously established trend of decrease of the percentage of intoxicated drivers. Conducted research by the Traffic Safety Agency determined that alcohol is most present in the summer period, as a factor in causing traffic accidents, that is, during the weekend, i.e. on Saturdays and Sundays. The drivers who died who were driving under the influence of alcohol at the time of the accident are mostly over 55 years old, while compared to women drivers, men who caused traffic accidents under the influence of alcohol were represented in as many as 92% of cases.

By the conducted research in the practice of the Basic Court in Nis, for the purposes of this scientific paper, in the period from 2010-2018., the intoxication of the drivers was analyzed when committing the criminal act of endangering public traffic. The aforementioned research determined that the percentage of drivers who were intoxicated at the time of committing the criminal act was as follows:

Table 2. % of drivers in traffic under the influence of alcohol

Year	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
% of drivers	25%	11.1	11.5%	18.1%	16.6%	53%	33.3%	33.3%	25%

Source: Author's research²

² The author's research for the purposes of this scientific work includes the analysis of convictions for the criminal offense of endangering public traffic provided for in Article 289 of the Criminal Code of the Republic of Serbia, in the practice of the Basic Court in Niš in the period from 2010-2018. year. The observed period is adequate for the needs of the mentioned research because it represents a long enough interval to look at the existing problems in court practice using scientific methods, especially the court's penal policy for this crime. Bearing in mind that changes to the legal regulations in this area are underway, this gives the conducted research a special scientific and justified importance.

Based on the data from the table, it can be seen that the largest number of criminal acts of endangering public traffic under the influence of alcohol in the period from 2010 to 2018., were committed in 2015, in as many as 53% of analyzed cases. In 2010, the perpetrators of criminal acts were mostly in a state of severe and moderate intoxication, in 2011, in the majority of cases, it was a matter of moderate intoxication, as in 2012, in 2013, the majority of drivers committed the aforementioned criminal act in a state of very severe intoxication, in 2014 and 2015, the state of moderate intoxication prevailed in the perpetrators of the criminal act of endangerment of public traffic, in 2016, the state of high intoxication, in 2017, moderate and severe intoxication were equally represented, and in 2018, high intoxication was also represented. An inspection of the court decision established that in 2012,³ 2016,⁴ and 2017⁵ there were persons who were previously convicted for the same criminal act, but the court, in addition to that, imposed suspended sentences in the mentioned cases for this criminal act. In the mentioned cases, the court also in earlier verdicts imposed a suspended sentence, except in 2012. when the person was released from the punishment and imposed a safety measure of banning him from operating a motor vehicle, so the question arises of the possibility of achieving the purpose of punishment based on this court practice.

4. Endangerment of public transport in comparative legislation

Observing the comparative practice of this criminal act, it can be observed that in the legislation of certain countries, alcohol itself as a criminogenic factor is included in the nature of the criminal act. The criminal legislation of Germany specifically states “Whoever drives in road traffic although: due to the consumption of alcohol or other intoxicants; or due to a mental or physical deficiency is unable to drive safely; or seriously violates traffic regulations and recklessly does not take into account the side he is driving on; inappropriately overtakes and inappropriately drives while overtaking; inappropriately drives across pedestrian crossings; drives too fast at places with poor visibility, at intersections or railway crossings; does not keep to the right side of the road in places with poor visibility; turns, drives in reverse or in the opposite direction of traffic, or attempts to do so on the road or highway; fails to mark vehicles that have stopped or are broken down on the road although it is required for traffic

³ Verdict 14K. no. 3274/12 dated 11.04.2013.

⁴ Verdict 1K.no.214/16 dated 06.05.2016.

⁵ Verdict 8K. 741/17 dated 21.11.2017.

safety reasons; and thereby endangers the lives or bodies of people or property of greater value, shall be punished by imprisonment for up to five years or by a fine.⁶ In this way, the responsibility of drivers as well as other traffic participants has been increased, but also toughened, which can be taken as a good example of foreign practice, especially since in the last 150 years our criminal law has been developing in imitation of the German one (Milanović, 2005, pp. 237–250). This is not an isolated example, say the criminal legislation of Sweden, while in some cases, as with the Criminal Law of Louisiana, operating a vehicle while intoxicated and endangering traffic, represents a more serious form of this criminal act (Louisiana Criminal Code, 1942).

Criminal Code of Poland⁷ (1997) the criminal offense of endangering public traffic is regulated in Chapter XXI, as criminal offenses against traffic safety. Article 178a paragraph 1 states that “anyone who drives a motor vehicle on land, water or in the air under the influence of alcohol or opiates shall be punished by a fine or a prison sentence of up to two years.” Paragraph 4 of the same article stipulates that “if a person has already been legally convicted for the crime referred to in paragraph 1 or has been banned from driving a motor vehicle, and has repeated the crime while intoxicated or under the influence of opiates, he will be punished by a prison sentence of three months to five years.” Such a legal solution can have a positive effect in terms of preventive policy in the execution of this criminal act, which can also represent a good example of foreign practice, especially considering the data from the research, where there was also a return among the perpetrators.

5. Conclusion

The question of amending the Criminal Code and toughening the penalties, when it comes to the criminal act of endangering public traffic, is very often raised by the public, as well as the Law on Road Traffic Safety, precisely because of the large number of these criminal acts committed in practice. Practice also indicates that a large number of these criminal acts are committed as a result of alcohol consumption. However, our legislator in the Criminal Code (2005) does not provide for the execution of this criminal act under the influence of alcohol, not even in the case of one of the

⁶ California Penal Code. Downloaded 2025, August 15 from <https://law.justia.com/codes/california/code-pen/>

⁷ The Criminal Code of Poland was adopted in 1997. Downloaded 2025, August 15, from [https://www.unodc.org/cld/uploads/res/uncac/LegalLibrary/Poland/Laws/Criminal%20Code%20\(Poland\).pdf](https://www.unodc.org/cld/uploads/res/uncac/LegalLibrary/Poland/Laws/Criminal%20Code%20(Poland).pdf)

criminal acts against public traffic safety. So the future changes could move in the aforementioned direction, bearing in mind that by this regulation the legislator left to the courts to take into account the said circumstance and evaluate it when imposing sanctions, and this can be a double-edged sword and lead to uneven judicial practice. Having in mind the research carried out in the judicial practice of the Basic Court in Nis, a series of illogicalities and different sentencing of perpetrators of criminal acts while intoxicated can be observed. In one of the analyzed cases, the court even considered intoxication as a mitigating circumstance, because the perpetrator had a low alcohol level of 0.89 per thousand at the time of the criminal act. In the aforementioned case, the medical expert determined that this degree of intoxication led to the occurrence of certain psychophysical disorders, which led to a reduced ability to operate a motor vehicle and assessed him as responsible for causing the traffic accident.⁸ This kind of practice requires that future amendments to the Criminal Code (2005) move in the aforementioned direction, based on comparative legislation, because it is not enough for the intoxication of drivers while driving to be regulated only by a separate law.

Certainly, the question of the practice of imposing criminal sanctions by the courts also arises. Therefore, the focus should not be only on changing the legal regulations, but it should include the problem of mild and seemingly inadequate sanctioning by the courts. Bearing in mind the data of the Traffic Safety Agency, which determined that as many as 80 people lose their lives annually due to driving under the influence of alcohol, contributes to the fact that the problem of imposing criminal sanctions by the courts must not be ignored. Of course, changing the legal regulations and finding more adequate legal solutions should be a priority, but first of all it is necessary to determine the problems faced by judicial practices, so that the changes in the law will enable their solution.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

Author Contributions

Conceptualization, I.A.A., and L.M.; methodology, L.A.A., and L.M.; resources, I.A.A., and L.M.; formal analysis, I.A.A., and L.M.; writing – original draft preparation, I.A.A., and L.M.; writing – review and editing, I.A.A., and L.M. All authors have read and agreed to the published version of the manuscript.

⁸ In the aforementioned case, the injured party suffered a serious physical injury (Verdict 12 Kno. 2042/13 dated 28.01.2014.)

Funding

This research received no external funding.

Data availability statement

The original contributions presented in the study are included in the article and/or supplementary material. Further inquiries may be directed to the corresponding author(s).

Informed Consent for Participation in the Study / Institutional Review Board Statement

Not applicable.

Ilić Antanasijević Anita

Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija; Visoka škola strukovnih studija za kriminalistiku i bezbednost, Niš, Srbija

Lakičević Miloš

Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija

ALKOHOLIZAM KAO KRIMINOGEN FAKTOR KOD KRIVIČNIH DELA UGROŽAVANJA JAVNOG SAOBRAĆAJA

ABSTRACT: U ovom radu analiziran je alkoholizam, odnosno posledice alkoholizma sa zdravstvenog, društvenog, ali i krivičnog aspekta, imajući u vidu da neka krivična dela mogu biti usko povezana sa njim. Samim tim rad je prikaz dejstva alkohola kao kriminogenog faktora i krivičnih dela ugrožavanja javnog saobraćaja, dajući osvrt na postojeću zakonsku regulativu, ali i praksu sudova, kada je reč o izricanju krivičnih sankcija za ovo krivično delo. Za analizu i istraživanja izabrana su krivična dela ugrožavanja javnog saobraćaja, upravo iz razloga njegovog značaja u savremenom svetu, ali i činjenice da su danas svi uključeni u saobraćaj na direktan ili indirektan način, pa se samim tim mogu javiti

kao izvršiooci ovog dela ili njegove žrtve. Kako posledice alkoholizma mogu biti višestruke, nužno je i proučavanje i preispitivanje, naročito u praksi sudova, uz ukazivanje na eventualne probleme sa kojima se praksa suočava.

Ključne reči: alkohol, ugrožavanje javnog saobraćaja, krivične sankcije, sudska praksa, zakonska regulativa.

References

1. Božić, V. B. (2023). Criminal offenses against road traffic safety: A critical review through the analysis of court practice. *Baština*, 33(60), pp. 193–205. <https://doi.org/10.5937/bastina33-45583>
2. Dimitrijević-Vavan, J., & Stevković, Lj. (2012). Alkohol kao kriminogeni faktor [Alcohol as a criminogenic factor]. *Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja*, 31(1), pp. 241–258
3. Ilić, A. (2017). Bolesti zavisnosti kao oblik društvene devijantnosti [Addictions as a form of social deviance]. *Pravo – teorija i praksa*, 34(10-12), pp. 13–27. <https://doi.org/10.5937/Ptp1712013I>
4. Konstantinović-Vilić, S. (2013). *Feministička kriminologija: Teorijski okvir o rodnim obeležjima kriminaliteta* [Feminist criminology: A theoretical framework on the gender characteristics of criminality]. Niš: Pravni fakultet
5. Krivični zakonik Kalifornije (1872) [Criminal Code of California] Downloaded 2025 December 15 from <https://law.justia.com/codes/california/code-pen/>
6. Krivični zakon Luizijane iz 1942. godine [Louisiana Criminal Code of 1942]. (1957). Beograd: Institut za uporedno pravo
7. Krivični zakonik Nemačke [Criminal Code of Germany]. Downloaded 2025 July 28 from <http://www.iuscomp.org/gla/statutes/StGB.htm>
8. Krivični zakonik Poljske [Criminal Code of Poland]. Downloaded 2025 December 15 from [https://www.unodc.org/cld/uploads/res/uncac/LegalLibrary/Poland/Laws/Criminal%20Code%20\(Poland\).pdf](https://www.unodc.org/cld/uploads/res/uncac/LegalLibrary/Poland/Laws/Criminal%20Code%20(Poland).pdf)
9. Krivični zakonik [Criminal Code]. *Službeni glasnik RS*, br. 85/05, 88/05 – ispr. 107/05 – ispr. 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16, 35/19 i 94/24
10. Krstić, B. (1977). Akcidentogena vrednost alkohola u saobraćajnoj delinkvenciji [Accidentogenic Value of Alcohol in Traffic Delinquency]. *Medicinski časopis regionalne podružnice Šumadije i Pomoravlja*, (1–2),

- pp. 165–171. Downloaded 2025 August, 2 from <https://www.prafak.ni.ac.rs/files/zbornik/sadrzaj/zbornici/z21/10z21.pdf>
11. Merdović, B., & Živaljević, D. (2021). Prevencija bolesti zavisnosti kroz učenje o bezbednosnoj kulturi [Prevention of Addictive Diseases Through Learning About Safety Culture]. *Kultura polisa*, special edition, pp. 63–78. DOI: 10.51738/Kpolisa2021.18.1p.1.05
 12. Milanović, G. (2005). Krivično delo ugrožavanja javnog saobraćaja u uporednom zakonodavstvu [The Criminal Act of Endangering Public Traffic in Comparative Legislation]. *Bezbednost*, 47(2), pp. 237–250
 13. Milošević, M., & Banović, B. (2022). Endangering the public traffic: Criminal law regulation and practical doubts. *Pravo – teorija i praksa*, 39(2), pp. 39–51. <https://doi.org/10.5937/ptp2202039M>
 14. Milošević, V., Zarić, K., & Mihajlović, S. (2020). *Karakteristike žena zavisnica od alkohola i dinamika tretmana* [Characteristics of women addicted to alcohol and dynamics of treatment]. Beograd: Institut za mentalno zdravlje. DOI:10.5937/pomc17-24148
 15. Republička stručna komisija za izradu i implementaciju vodiča dobre kliničke prakse, Ministarstvo zdravlja Republike Srbije (2013). *Nacionalni vodič dobre kliničke prakse za dijagnostikovanje i lečenje alkoholizma* [National Guide of Good Clinical Practice for Diagnosing and Treating Alcoholism]. Beograd : Ministarstvo zdravlja Republike Srbije. Downloaded 2025 August, 7 from https://www.zdravlje.gov.rs/view_file.php?file_id=544&cache=sr
 16. Nikolić-Ristanović, V., & Konstantinović-Vilić, S. (2018). *Kriminologija* [Criminology]. Beograd: Prometej.
 17. Petrović, A. (2021). The exogenous characteristics of traffic delinquents. *Pravo – teorija i praksa*, 38(4), pp. 115–127. <https://doi.org/10.5937/ptp2104115P>
 18. Petrović, A., Pljakić, M., & Matović, B. (2024). Socio-demographic characteristics of traffic offenders. *Pravo – teorija i praksa*, 41(4), pp. 69–81. <https://doi.org/10.5937/ptp2404069P>
 19. Republic Institute of Statistics, Statistički godišnji izveštaj za 2018 [Statistical Annual Report for 2018 godinu]. Downloaded 2025 August, 7 from <https://publikacije.stat.gov.rs/G2018/Pdf/G20182051.pdf>
 20. Risimović, R. (2007). Utvrđivanje krivice kod krivičnih dela ugrožavanja javnog saobraćaja [Determining Guilt in Criminal Offenses of Endangering Public Traffic]. *Nauka, bezbednost, policija*, 12(2), pp. 83–96
 21. Stojanović, Z. (2018). *Komentar Krivičnog zakonika: prema stanju Krivičnog zakonika od 1. marta 2018. godine i prema stanju zakonodavstva od 18. maja 2018. godine* [Commentary on the Criminal Code: according

- to the state of the Criminal Code as of March 1, 2018, and according to the state of the legislation as of May 18, 2018]. Beograd: Službeni glasnik*
22. Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima [Law on Road Traffic Safety]. *Službeni glasnik RS*, br. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13 – odluka US; 55/14, 96/15 – dr. zakon; 9/16 – odluka US; 24/18, 41/18, 41/18 – dr. zakon; 87/18, 23/19, 128/20 – dr. zakon i 76/23